

Kreditsikring og civil tvangsfuldbærelse

Brugsret

Brugsretten er en ret til i en periode at udøve faktisk rådighed over en genstand, som brugeren ikke har ejendomsretten til. Brugers rådighed er indskrænket i forhold til ejerens rådighed, idet brugeren alene kan anvende genstanden til dens formål. Hvis brugsretten er vederlagsfri, betegnes den som lån til brug, jf. Danske Lov 5-8-1. Udøves brugsretten derimod mod betaling af vederlag, betegnes den som leje. Brugsretten indebærer en ret for brugeren til at have genstanden i sin besiddelse i brugsperioden, og hovedforpligtelsen for ejeren af genstanden er derfor at give brugeren adgang til genstanden. Der er tale om en personlig ret, som brugeren ikke kan videreoverdrage, medmindre dette er aftalt med ejeren. Brugsrettigheder adskiller sig fra servitutter ved, at brugsrettigheder tildeler brugeren en almindelig ret til at råde, mens servitutten alene tildeler rettighedsindehaveren en ret til at råde over en afgrænset del i en specifik henseende.

Dekretdag

Dekretdagen er den dag, hvor skifteretten efterkommer en konkursbegæring og afsiger konkursdekret, hvormed der indledes konkursbehandling. Dekretdagen er dermed den dag, hvor en fysisk eller juridisk person tages under konkursbehandling.

Afsigelse af konkursdekret er betinget af, at den, der har begæret konkursen, stiller sikkerhed for omkostningerne ved boets behandling, jf. konkurslovens § 27. Ved afsigelsen af konkursdekret mister skyldneren rådighed over de aktiver, der indgår i konkursmassen, jf. konkurslovens § 29.

Dekretdagen har bl.a. betydning for de aftaler, hvori konkursboet indtræder. Det er alene de ydelser, som kreditor leverer efter dekretagens afsigelse, der bliver 93-krav ved konkursboets indtræden, jf. konkurslovens § 56, stk. 2.

Denuntiation

Denuntiation betyder meddelelse. Denuntiation er bl.a. sikringsakten ved overdragelse af simple gældsbreve. Før en overdragelse af et simpelt gældsbrev til eje til pant kan opretholdes over for overdragerens kreditorer, skal skyldner underrettes om denne overdragelse af enten overdrager eller erhververen af fordringen, jf. gældsbrevslovens § 31, stk. 1. De nærmere krav, der stilles til denne underretning, fremgår ikke af bestemmelsen, men skal udledes af retspraksis.

Ejendomsforbehold

Ejendomsforbeholdet giver en fysisk eller juridisk person mulighed for i forbindelse med et kreditsalg at forbeholde sig ejendomsretten til det solgte, således at salgsgenstanden - forudsat at ejendomsforbeholdet opfylder nærmere bestemte gyldighedsbetingelser - kan kræves tilbage fra køber, såfremt køber ikke betaler. Dette gælder, uanset om køber har overdraget genstanden til en aftaleerhverver, eller købers kreditorer har foretaget retsforfølgning i genstanden. Gyldighedsbetingelserne er forskellige, alt efter om der er tale om et forbrugerkøb eller et erhvervskøb.

Ejerpant

Ved helt eller delvist ophør af en tinglyst panteret opstår der en ledig plads i prioritetsordenen - bedre kendt som ejerpant. Det er alene pantsætteren, der kan råde over ejerpant, jf. tinglysningslovens § 40 stk. 1.

Ejerpant er ikke i sig selv en panteret, men ejerpant reserverer en plads i prioritetsordenen, som ejer på et senere tidspunkt kan benytte til at indsætte en panteret, således at den får prioritet forud for efterstående tinglyste panterrettigheder.

Såfremt en pantsætter har aftalt oprykning, jf. tinglysningslovens § 40, stk. 3, rykker efterstående panthavere op i takt med, at den foranstående panthæftelse afdrages. En aftale om oprykning bevirker således, at princippet om faste pladser fraviges, hvorved der ikke opstår ejerpant. Det er dog værd at bemærke, at der til trods for en aftale om oprykning kan opstå ejerpant, såfremt der afdrages ekstraordinært på den foranstående panthæftelse.
[1].

[1]. Mortensen, Peter: Sikkerhed i fast ejendom, 2. udgave, 2014, s. 195

Ekstinktion

Ved ekstinktion fortrænges en rettighed af en senere stiftet rettighed. Ekstinktion udgør dermed en modsætning til vindikation, hvor det er den oprindelige rettighedsindehaver, der får genstanden tilbage/beholder sin rettighed. Ekstinktion kan f.eks. forekomme i hjemmelskonflikter eller i tilfælde af dobbeltsuccession.

Hovedreglen i hjemmelkonflikter er vindikation, idet erhverver ikke skal opnå en bedre retsstilling end overdrager. Udgangspunktet vil derfor være, at hjemmelsmanden får sin genstand/rettighed tilbage. Ekstinktion kan dog forekomme, såfremt ekstinktionsbetingelserne er opfyldt:

- Hjemmelsmandens indsigelsesgrund skal være svag (der kan som regel ikke ekstingveres overfor stærke indsigelsesgrunde - se dog Swane-dommen, hvor hjemmelsmanden havde udvist betydelig passivitet)
- Aftalen mellem overdrager og erhverver skal være tinglyst
- Erhverver skal have været i god tro om overdragets ret til at overdrage rettigheden/genstanden

Hovedreglen i dobbeltsuccession er "først i tid, bedst i ret". Udgangspunktet vil derfor være, at den første, der erhverver en rettighed til f.eks. en genstand, beholder denne. Ekstinktion kan dog forekomme, såfremt ekstinktionsbetingelserne er opfyldt:

- Den første erhverver må ikke have tinglyst sin rettighed
- Den anden erhverver skal have tinglyst sin rettighed
- Den anden erhverver skal være i god tro

Factoring

Ved factoring forstås, at en virksomhed lader en factoringvirksomhed overtage virksomhedens arbejde med at indkræve betaling fra kunder, der har betalt på kredit, mod at factoringvirksomheden får en andel af fakturaens pålydende som betaling for sin ydelse. En af fordelene ved factoring er, at virksomheden kan opnå bedre likviditet som følge af, at factoringvirksomheden typisk udbetaler fakturaens pålydende (fratrullet den andel, som factoringvirksomheden tager for sin ydelse) til virksomheden med det samme, således at virksomheden ikke skal vente på at modtage betaling fra kunden til, at kreditperioden er ovre. En anden fordel er, at virksomheden undgår at skulle varetage den administration, der er forbundet med at inddrive fordringerne fra debitorerne.

Fordringspant

Fordringspant er en måde, hvorpå indehaveren af en erhvervsvirksomhed ved brug af skadesløsbrev kan underpantsette fordringer fra salg af varer og tjenesteydelser, jf. tinglysningslovens § 47 d, stk. 1.

Fristdag

Fristdagen er som udgangspunkt den dag, hvor skifteretten modtager begæring om konkurs- eller rekonstruktionsbehandling, jf. konkurslovens § 1. Det er væsentligt at fastslå fristdagen, idet den har betydning for beregning af omstødelsesfristerne i konkurslovens §§ 64-67 og §§ 69-72. Yderligere har fristdagen betydning for lønprivilegiet, jf. konkurslovens § 95, samt muligheden for at afskære modregning, jf. konkurslovens § 42.

Frivillig akkord

En frivillig akkord er en aftale mellem skyldner og dennes kreditorer, der går ud på, at gælden nedsættes eller udsættes. Det er kun de kreditorer, der positivt giver accept til frivillig akkord, som er omfattet af akkorden - en kreditor kan således ikke bindes ved passivitet.

Kreditorer, der har tiltrådt en frivillig akkord, kan ikke foretage udlæg hos skyldner, så længe akkorden overholdes.

Frivillig likvidation

Ved frivillig likvidation opløses selskabet efter eget ønske - deraf betegnelsen "frivillig". Beslutning om frivillig likvidation træffes på selskabets generalforsamling med den stemmeflerhed, der kræves til vedtægtsændringer, jf. selskabslovens § 217, stk. 2. Det er en forudsætning for frivillig likvidation, at selskabet er solvent. Såfremt selskabet ikke er solvent, kan selskabet selv eller dets kreditorer indgive konkursbegæring.

Gældsanering

Gældsanering er, hvor skyldner får eftergivet eller nedsat en håbløs stor gæld.

Det er kun fysiske personer, der kan opnå gældsanering. Gældsanering forudsætter, at skyldner ikke inden for de nærmeste år har udsigt til at kunne opfylde sine forpligtelser, samt at gældsaneringen medfører varig forbedring af skyldners økonomiske forhold, jf. konkurslovens § 197, stk. 1. Dertil forudsætter skifterettens afgørelse om gældsanering, at betingelserne i konkurslovens § 197, stk. 2, er opfyldt.

Håndpant

Håndpant er en panteret, hvor pantsætter fratages rådigheden over den pantsatte genstand, idet genstanden overgives til panthaver eller til tredjemand.

Individualforfølgning

Når en kreditor foretager handlinger, der alene vedrører inddrivelse af vedkommendes eget krav hos skyldner, kaldes det for individualforfølgning. Udlæg og arrest udgør eksempler på individualforfølgning.

Konkursbegæring

Er en juridisk eller fysisk person insolvent, kan kreditor eller skyldner selv anmode skifteretten om, at blive taget under konkursbehandling ved at indgive en konkursbegæring, jf. konkurslovens § 17, stk. 1. Skifteretten skal herefter indlede konkursbehandling, hvis betingelserne i konkurslovens § 17, stk. 2, er opfyldte. En konkursbehandling indledes ikke af domstolene selv.

Konkursmassen

Konkursmassen er reguleret i konkurslovens §§ 32-37.

Konkursmassen omfatter skyldners formue ved afsigelse af konkursdekretet, samt aktiver der tilfalder skyldneren under konkursbehandlingen, jf. konkurslovens § 32. Konkursboets aktiver udgør grundlaget for, at kravene i konkursordenen kan opnå fuld dækning eller dividende.

Retsplejelovens § 509 indeholder en beskyttelse af den fysiske skyldner. Det betyder, at aktiver, der er omfattet af trangsbeneficiet, dvs. aktiver der er nødvendige for at opretholde et beskedent hjem og en beskedent levefod, ikke indgår i konkursmassen. Formålet med at undtage visse aktiver for kreditorerne er særligt et socialt hensyn. Såfremt f.eks. tøj og inventar til opretholdelsen af et beskedent hjem ikke undtages, vil samfundet få udgifter til at give skyldneren dette.^[1]

[1] Rammenskov Bang-Pedersen, Ulrik: Kreditorerne 2. udgave s. 111

Konkursordenen

Konkursloven opstiller i §§ 93-98 seks konkursklasser, der er opdelt efter kravenes type. Principielt behandles alle kreditorer lige, men dette udgangspunkt er modificeret og gælder således kun inden for de enkelte konkursklasser.

Konkursklasserne har en 'rangorden', således at et krav i en højerestående konkursklasse skal opnå fuld dækning, førend den næste konkursklasse søges fyldestgjort af konkursboets aktiver. Kan en konkursklasse ikke opnå fuld dækning for de stillede krav, tildeles kreditorerne i denne konkursklasse den samme dividende, dvs. procentvise fyldestgørelse, hvormed kreditorerne forholdsmæssigt behandles lige. De lavere konkursklasser opnår i sådanne tilfælde ingen dækning i konkursboet.

Konkursregulering

Konkursregulering er en ret, der tilkommer såvel boet som skyldners medkontrahent, til at opsig alle typer af vedvarende kontraktforhold med sædvanligt eller rimeligt varsel, jf. konkurslovens § 61, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 1. pkt. Boet kan dog ikke opsig med sædvanligt eller rimeligt varsel, såfremt opsigelsesvarslet er tinglyst eller registreret i et offentligt register, jf. konkurslovens § 61, stk. 1, 2. pkt., ligesom medkontrahenten ikke kan opsig med sædvanligt eller rimeligt varsel, såfremt skyldner kunne overdrage sin ret, idet dette ville formindske værdien af retten.

Konsignation

Der er tale om konsignation, når en fysisk eller juridisk person i form af en producent eller importør (konsignant) foretager et creditsalg med ejendomsforbehold til en anden fysisk eller juridisk person i form af en forhandler (konsignatar) med tilladelse for konsignataren til at videresælge varen eller varelageret til sine kunder (aftaleerhververe). Købesummerne skal afregnes løbende med konsignanten. Konsignanten kan kræve ikke-solgte varer tilbagegivet, såfremt disse ikke er blevet solgt, eller såfremt konsignataren har misligholdt konsignationsaftalen på anden vis. Konsignationsejendomsforbeholdet i de ikke-solgte varer kan også gøres gældende over for konsignatarens kreditorer. Solgte varer kan konsignanten derimod almindeligvis ikke kræve tilbage fra aftaleerhververe, uanset om aftaleerhververen er i ond tro om konsignationsejendomsforbeholdet.

Kontantforbehold

Et kontantforbehold indebærer, at sælger, i de tilfælde hvor der er aftalt et kontantkøb, kan nægte at udlevere salgsgenstanden til køber, såfremt køber ikke samtidig betaler købesummen. Et kontantforbehold kan sikre sælger imod tingsretlige problemer med købers aftaleerhverver, idet aftaleerhverver ikke vil kunne foretage rådighedsberøvelse og dermed ekstingvere sælgers ret.^[1]

[1]. Mortensen, Peter: Indledning til tingsretten - tredjemandskonflikter vedrørende løsøre, 2. udgave, 2008, s. 294

Kurator

Når skifteretten afsiger konkursdekret, udpeger retten samtidig en eller flere kuratorer, jf. konkurslovens § 107. En kurators opgave er at varetage boets interesser og sikre boets aktiver, således at kreditorers krav helt eller delvist kan fyldestgøres, jf. konkurslovens 110.

Modregning

Modregning er en måde, hvorpå krav kan nedbringes eller helt bringes til ophør. Modregneren er betegnelsen for den, der ønsker at modregne, mens hovedmanden er den, der ønskes modregnet over for. Modregnerens krav betegnes modfordringen, mens hovedmandens krav mod modregneren betegnes hovedfordringen. Således kan modregneren modregne sit krav i det krav, som hovedmanden har på modregneren. En række nærmere betingelser skal være opfyldte, førend der kan ske modregning. Såfremt modfordringen og hovedfordringen udspringer af samme retsforhold, dvs. er konnekse, er der større adgang til at foretage modregning, end hvis fordringerne ikke udspringer af samme retsforhold. Modregning under konkurs- og rekonstruktionsbehandling kan som udgangspunkt ske, såfremt de obligationsretlige betingelser herfor er opfyldte, men der gælder dog en række insolvensretlige begrænsninger i adgangen til at modregne ikke-konnekse krav.

Omstødelse

Ved omstødelse tilsidesættes en disposition eller handling, der er foretaget inden insolvensbehandlings indledning^[1]. Omstødelsereglerne tidsfrister beregnes med udgangspunkt i fristdagen, hvorfor det er nødvendigt at fastlægge denne med henblik på at kunne vurdere, hvorvidt der kan ske omstødelse.

Konkurslovens omstødelseregler findes i §§ 64-72 og § 74 og kan inddeles i objektive og subjektive omstødelseregler. Ved de objektive omstødelseregler, jf. konkurslovens §§ 64-71, kan omstødelse ske uagtet, at den begunstigede var i god tro, såfremt betingelserne i konkurslovens § 75 er opfyldt. Ved de subjektive omstødelseregler, jf. konkurslovens §§ 72 og 74, er det en forudsætning, at den begunstigede har været i ond tro om dispositionen, og at betingelserne for omstødelse i konkurslovens § 76 er opfyldt.

Betingelser efter konkurslovens § 75:

- Der skal være lidt et tab for én eller flere kreditorer som følge af dispositionen
- Den begunstigede skal have opnået en berigelse

Betingelser efter konkurslovens § 76:

- Der skal være lidt et tab for én eller flere kreditorer
- Den begunstigede skal have været i ond tro om fristdagen/skyldnerens insolvens

[1]. Rammeskov Bang-Pedersen, Ulrik: Kreditorerne 3. udgave s. 217.

Pantebreve

Et pantebrev er et juridisk dokument, hvor kreditor (panthaver) får sikkerhed for sin fordring hos debitor (pant sætter). Pantebreve bruges ofte i forbindelse med køb af fast ejendom.

Almindeligt pantebrev

Et almindeligt pantebrev giver én bestemt navngiven kreditor eller flere i forening pantesikkerhed for debtors opfyldelse af én og kun denne underliggende fordring. Et almindeligt pantebrev skal tinglyses efter tinglysningslovens § 1.[1].

Skadesløsbrev

Et skadesløsbrev stilles til sikkerhed for én panthaver og flere fordringer. Det karakteristiske ved et skadesløsbrev er, at der kun er én panthaver, der kan få sikkerhed i skadesløsbrevet. Denne ene panthaver kan dog få sikkerhed for mere end én fordring, hvilket er fordelagtigt, da der dermed kun skal betales tinglysningsafgift én gang. Et skadesløsbrev skal tinglyses efter tinglysningslovens § 1.

Ejerpantebrev

Et ejerpantebrev er et proformadokument, hvor ejer af f.eks. en fast ejendom reserverer en plads i prioritetsordenen og underpant sætter denne plads til én eller flere kreditorer.

Ejerpantebrevet er det mest fleksible pantebrev, idet det kan indeholde flere fordringer og mere end én kreditor. Et ejerpantebrev skal tinglyses, jf. tinglysningslovens § 1, og de stiftede underpanterettigheder skal tinglyses, jf. tinglysningslovens § 1 a.[2].

[1]. Mortensen, Peter: Sikkerhed i fast ejendom, 2. udgave, 2014, s. 26

[2]. Mortensen, Peter: Sikkerhed i fast ejendom, 2. udgave, 2014

Rekonstruktion

En rekonstruktions formål er at gøre skyldneren solvent igen. En rekonstruktionsbehandling indledes ved begæring herom fra enten skyldner selv eller en kreditor, konkurslovens § 11, stk. 1.

Skyldner bevarer under rekonstruktionsbehandlingen rådigheden over sine aktiver. Skyldner må dog ikke foretage væsentlige dispositioner uden rekonstruktørens samtykke, jf. konkurslovens § 12, stk. 1.

Rekonstruktionen skal indeholde enten en tvangsakkord eller en virksomhedsoverdragelse, jf. konkurslovens § 10.

Tvangsakkord

En tvangsakkord kan indeholde en procentvis nedsættelse eller bortfald af fordringer mod skyldner. En tvangsakkord kan tillige indeholde en udsættelse af betalingstiden for kreditors krav, jf. konkurslovens § 10 a, stk. 1.

Alle kreditorerne skal have samme akkorddividende, medmindre en kreditor har givet samtykke til at modtage mindre i dividende end de øvrige kreditorer, jf. konkurslovens § 10 c, stk. 1.

Virksomhedsoverdragelse

Virksomhedsoverdragelse skal ske til eje, hvormed erhverver bliver ejer af virksomheden. Der kan ske hel eller delvis overdragelse af skyldners virksomhed, jf. konkurslovens § 10 b, stk. 1.

Separatist

En separatist er en fysisk eller juridisk person, der har ejendomsret til en genstand i konkursboets besiddelse, eller som har pant i skyldnerens fordringer mod tredjemand, håndpant eller tilbageholdsret i skyldners aktiver.

Servitut

En servitut er en begrænset ret til at råde eller kræve en tilstand opretholdt på en fast ejendom. Retten tilkommer en anden end ejendommens ejer. Den fysiske eller juridiske person, som retten tilkommer, betegnes som servitut- eller påtaleberettiget. Servitutter over løsøre kan ikke stiftes.

Tilbageholdsret

Tilbageholdsretten, som også betegnes retentionsretten, er en ret for kreditor (retinenten) til at tilbageholde en genstand ejet af debitor, som retinenten har i sin besiddelse, indtil retinenten har fået sit krav fra debitor opfyldt. Lovlig udnyttelse af tilbageholdsretten forudsætter, at en række betingelser er opfyldte, herunder at der er en vis konneksitet mellem den tilbageholdte genstand og retinentens krav mod debitor. Dertil må retinenten ikke tilbageholde mere, end hvad der er tilstrækkeligt til at dække retinentens krav mod debitor.

Tinglysning

Tinglysning er en offentlig registrering af en rettighed, der foretages med henblik på at opnå tredjemandsbeskyttelse. Rettigheder over fast ejendom tinglyses i Tingbogen, mens rettigheder over motorkøretøjer tinglyses i Bilbogen. I Personbogen tinglyses bl.a. virksomhedspantebreve og rettigheder over løsøre.

Tvangsakkord

En tvangsakkord omfatter - i modsætning til frivillig akkord - også de kreditorer, der ikke har tiltrådt tvangsakkorden, jf. konkurslovens § 14 stk. 2. Det er alene muligt at opnå tvangsakkord under rekonstruktion.

En tvangsakkord kan indebære, at kravene mod skyldner nedsættes procentvist, at betalingstiden udsættes, eller at kravene bortfalder, jf. konkurslovens § 10 a stk. 1. Alle kreditorer, der er omfattet af tvangsakkorden, skal have samme akkorddividendeprocent, medmindre en kreditor har samtykket i at få mindre end de øvrige, jf. konkurslovens § 10 c.

Tvangsopløsning

Et selskab kan tvangsopløses efter selskabslovens regler, såfremt Erhvervsstyrelsen indgiver begæring herom. Erhvervsstyrelsen kan træffe beslutning om, at et selskab skal tvangsopløses, såfremt selskabet ikke har indsendt den lovpligtige årsrapport, hvis selskabet ikke har den i loven eller vedtægterne foreskrevne ledelse eller revisor, eller hvis en del af selskabets lovpligtige kapital er tabt, og ledelsen ikke træffer beslutninger om berigtigelse af kapitalforholdet. [1].

Modsat rekonstruktions- og konkursbehandling forudsætter tvangsopløsning ikke, at der foreligger insolvens hos selskabet.

[1]. Schiøtz, Peter og Susanne Jakobsen: Konkursprocessen, 1. udgave, 2008, s. 191

Underpant

Ved underpant bevarer pantsætteren rådigheden over den pantsatte genstand. Panthaveren får dermed ikke genstanden i sin besiddelse, som det er tilfældet ved håndpant.

Fast ejendom udgør et eksempel på noget, der kun kan underpantsættes.

Universalforfølgning

Universalforfølgning angår - modsat individualforfølgning - en samlet håndtering af alle skyldners kreditorer. Universalforfølgning er det samme som insolvensbehandling. Insolvensbehandling forekommer i flere varianter; konkurs, rekonstruktion, gældsanerling og insolvent dødsboskifte.

Vindikation

Vindikation indebærer, at den oprindeligt berettigede kræver en genstand udleveret fra den, der uberettiget har genstanden i sin besiddelse. Omdrejningspunktet for begrebet er navnlig fysiske genstande, men rettighedsobjektet behøver ikke at være en fysisk genstand, men kan f.eks. være en immateriel rettighed. Den oprindeligt berettigede kan også være indehaver af en begrænset ret, f.eks. en panteret. Vindikation er en betegnelse, der anvendes såvel i hjemmelskonflikter som i dobbeltsuccessioner.

Virksomhedspant

Stiftelse af virksomhedspant efter tinglysningslovens § 47 c er en måde, hvorpå indehaver af en erhvervsvirksomhed ved brug af skadesløsbrev eller ejerpantebrev kan underpantsette en række aktiver. Aktivtyperne er udtømmende oplyst i tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, således at aktiver, der ikke er nævnt, ikke kan være omfattet af virksomhedspantet. Pantet er flydende i den forstand, at der løbende efter pantets stiftelse kan indgå nye aktiver i pantet, og idet pantsætningen ikke er til hinder for, at aktiver, bortset for fordringer, udskilles som led i regelmæssig drift, jf. tinglysningslovens § 47 c, stk. 1, 2. pkt.